Inspelningsdags i Gustaf Wetterstugan:

Kalle Koling på band

Först sätter han fiolen under armen. Sedan tar han sats, vänder ansiktet upp mot mikrofonen i taket och börjar så sjunga.

Visan som Gösta Karlsson så mjukt och melodiskt sjunger handlar om "Kalle Koling". I ett par verser berättas det om hur Kalle Koling fick spanska sjukan och hamnade på Sabbatsbergs lasarett.

Häromkvällen var det inspelningsdags i Gustaf Wetterstugan i Malmköping, Sörmlands spelmansförbunds huvudsäte där visor och texter från hela länet finns bevarade.

Anita Hedlund svarar för intervjuandet medan Bo Arrhed sitter i rummet intill och sköter om själva inspelningen.

Gösta Karlsson, Dunkersbo sedan ett 20-tal år tillbaka, ackompanjeras av Sven och Göran Ståhl, välkända spelmän från Forssa, vilka också mött upp den här kvällen för att berätta om sin musik och spela in en del av sin omfattande repertoar.

Hela rummet vibrerar av den genuina folkmusiken när de tre spelmännen spelar upp den ena låten efter den andra.

– Den här visan om Kalle Koling finns nog inte nedtecknad någonstans, säger Gösta som en gång för länge sedan lärde visan av sin morfar Teodor.

– Det finns en ganska så rolig historia anknuten till den här visan, fortsätter han och berättar hur morfar Teodor tillsammans med en halvbror, Leonard Eriksson från Bjurby, en dag begav sig in till Nyköping för att lämna hästen till slakt.

Det var naturligtvis mycket sorgligt och efter krogbesöket traskade de båda männen tillbaka till slaktaren för att hämta skinnet. Det stoppades ned i en säck, de klippte hål för hästsvansen och med säcken släpandes mellan sig gick de båda genom staden till garveriet sjungandes visan om Kalle Koling.

Gösta Karlsson har varit spelman nästan hela sitt liv. Han började traktera dragspel, men i 18-20-årsåldern lärde han sig spela fiol i stället.

– Det var morbror som lärde mig stämma, resten fick jag klara själv.

Påbrå har Gösta dessutom både från Teodor och Leonard vilka båda var spelmän och trakterade fiolen.

Sven Ståhl har spelat dragspel ända sedan 1928. Då började han så smått att spela tillsammans med spelmannen Per Haglund. Senare blev hans partner Bror Andersson på fiol och de två blev ofta anlitade spelmän i trakten.

Vid bröllop och andra festligheter stod de för dansmusiken.

Uppvuxen med musik

Sonen Göran i sin tur, uppvuxen med musiken, lärde sig att spela fiol i den kommunala musikskolan i Flen när han gick i femte klass. Hans läromästare var Karl Henrik Edström.

– I musikskolan spelade jag inte så mycket folkmusik precis. Det kom senare när jag började spela på gehör tillsammans med pappa.

– Vi började väl spela till dans 1970, minns Göran som några år senare började på en danskurs i Flen.

Då fick han kontakt med Flensbygdens folkdansgille som var i behov av spelmansmusik vid sina danskurser.

– Ja, det var väl så det började en gång, säger Göran som spelat med Flens folkdanslag sedan 1976.

I dag har far och son Ståhl samlat på sig en omfattande repertoar, minst ett hundratal låtar, en del av dem egna kompositioner.

Bandspelaren laddad

– Vi lyssnar mycket på radion och pappa har alltid bandspelaren laddad och klar för inspelning. Vi har nog ett par hundra kassettband i samlingen, berättar Göran när han tillsammans med Sven bjuder på ett helt knippe av melodier med hambo, schottis och mazurka.

Ett av styckena som spelas in den här kvällen, är hambon "För hennes skull".

– Den är vi nog ensamma om att spela, säger Göran.

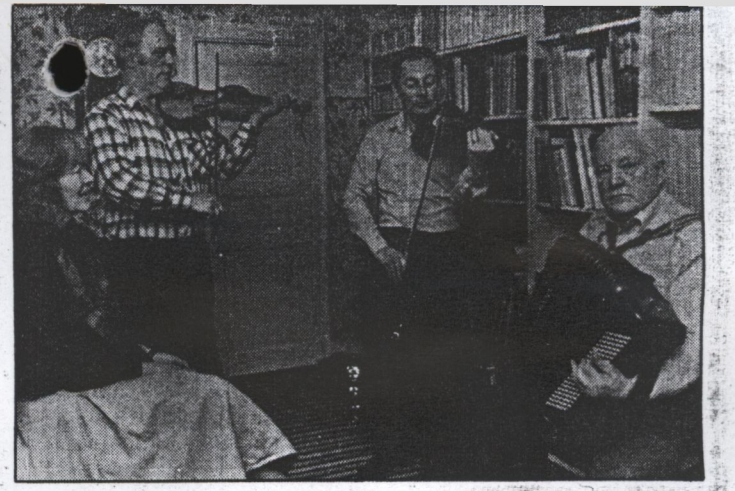

Inspelningsdags för spelmännen Gösta Karlsson, Göran Ståhl och Sven Ståhl medan Anita Hedlund lyssnar.

Framsynta spelmän räddade visskatt

När Sörmlands spelmansförbund bildades år 1924 i Malmköping var det av en grupp framsynta spelmän.

På första mötet bestämdes nämligen att förbundet skulle upprätta ett visarkiv.

– Det var ett mycket klokt beslut, säger Anita Hedlund, en av medlemmarna, när hon visar runt i Gustaf Wetterstugan i Malmköping, förbundets hjärta och fasta punkt.

Där i den rödtimrade stugan, som ligger i anslutning till hembygdsgården, förvarar spelmansförbundet sedan åtta år tillbaka [illegible] dokument över den sor utan också nedtecknade lekar, gåtor och ordstäv.

– Omkring 600 sörmländska visor finns samlade och även en del material från andra delar av Sverige. Till det kommer också en hel rad bandinspelningar. Vi har väl minst 100 timmar inspelade.

För brandriskens skull förvaras kopiorna i Gustaf Wetterstugan. Originalmaterialet finns på annan brandsäker plats.

Innan spelmansförbundet fick ta hand om Gustaf Wetterstugan fanns allt samlat material utspritt bland medlemmarna runt om i länet.

Under en intensiv vecka arbetade frivilliga krafter med att rusta stugan. Det var ett arbete som för övrigt fortsatte ytterligare lång tid, innan det ett par år senare var dags för högtidlig invigning med klippning av band och tal av landshövdingen.

Cirkeln var på så sätt sluten, eftersom förbundet en gång bildades i Malmköping. En av de drivande krafterna bakom var spelmannen Gustaf Wetter, som givit namn åt stugan.

En av dem som flitigt tecknade [illegible] över en av de röda stugorna, som under många år stått oanvänd vid Hembygdsgården, kunde allt samlas under ett tak.

övrigt innan dess gjort klart ett stort verk kallat Svenska låtar.

– Han var egentligen ovillig att resa ut igen, berättar Anita Hedlund. Men resultatet av upptecknningarna blev imponerande, 1001 sörmländska låtar fick han ihop. Alltsammans uppdelat sockenvis.

En annan känd upptecknare under 1930-talet var Nils Doncker, rektor vid Åsa folkhögskola.

– Han har tecknat ned visor från främst mellersta Sörmland och allt skrev han för hand. Inget finns tryckt utan vi har kopior på handskriften.

värden var metallarbetaren Gustav Eriksson i Härad. Han använde sin fritid till att resa runt och teckna ned lekar, gåtor och gamla ordstäv, dock ingen musik.

– Hela hans liv kretsade kring detta nedtecknande och han betraktades nog av omgivningen som något av en galning.

Kvällens inspelning med Göran och Sven Ståhl samt Gösta Karlsson hör dock inte till de vanligare.

– Tyvärr hör människor sällan eller aldrig av sig och vill komma hit och berätta. I stället är det mest tillfälligheter som avgör. Någon av oss i spelmansförbundrag litet då och då från privatpersoner som kanske hittat noter och vistexter bland kvarlåtenskapen.

Efter framlidne Gustaf Wetters änka har man för en tid sedan också fått både hans spelmansdräkt, fioler, fotografier och annan kvarlåtenskap från hans musikliv.

Levande arkiv

Spelmansförbundets arkiv är med andra ord en verksamhet som lever.

Spelmansförbundets arkiv är på sitt sätt också unikt eftersom det inte finns något motsvarande i något annat landskap i Sverige

Kalle Koling på band

Först sätter han fiolen under armen. Sedan tar han sats, vänder ansiktet upp mot mikrofonen i taket och börjar så sjunga.

Visan som Gösta Karlsson så mjukt och melodiskt sjunger handlar om "Kalle Koling", I ett par verser berättas det om hur Kalle Koling fick spanska sjukan och hamnade på Sabbatsbergs lasarett.

Häromkvällen var det inspelningsdags i Gustaf Wetterstugan i Malmköping, Sörmlands spelmansförbunds huvudsäte där visor och texter från hela länet finns bevarade.

Anita Hedlund svarar för intervjuandet medan Bo Arrhed sitter i rummet intill och sköter om själva inspelningen.

Gösta Karlsson, Dunkersbo sedan ett 20-tal år tillbaka, ackompanjeras av Sven och Göran Ståhl, välkända spelmän från Forssa, vilka också mött upp den här kvällen för att berätta om sin musik och spela in en del av sin omfattande repertoar.

Hela rummet vibrerar av den genuina folkmusiken när de tre spelmännen spelar upp den ena låten efter den andra.

– Den här visan om Kalle Koling finns nog inte nedtecknad någonstans, säger Gösta som er gång för länge sedan lärde visan av sin morfar Teodor.

– Det finns en ganska så rolig historia anknuten till den här visan, fortsätter han och berättar hur morfar Teodor tillsammans med en halvbror, Leonard Eriksson från Bjurby, en dag begav sig in till Nyköping för att lämna hästen till slakt.

Det var naturligtvis mycket sorgligt och efter krogbesöket traskade de båda männen tillbaka till slaktaren för att hämta skinnet. Det stoppades ned i en säck, de klippte hål för hästsvansen och med säcken släpandes mellan sig gick de båda genom staden till garveriet sjungandes visan om Kalle Koling.

Gösta Karlsson har varit spelman nästan hela sitt liv. Han började traktera dragspel, men i 18-20-årsåldern lärde han sig spela fiol i stället.

– Det var morbror som lärde mig stämma, resten fick jag klara själv.

Påbrå har Gösta dessutom både från Teodor och Leonard vilka båda var spelmän och trakterade fiolen.

Sven Ståhl har spelat dragspel ända sedan 1928. Då började han så smått att spela tillsammans med spelmannen Per Haglund. Senare blev hans partner Bror Andersson på fiol och de två blev ofta anlitade spelmän i trakten.

Vid bröllop och andra festligheter stod de för dansmusiken.

Uppvuxen med musik

Sonen Göran i sin tur, uppvuxen med musiken, lärde sig att spela fiol i den kommunala musikskolan i Flen när han gick i femte klass. Hans läromästare var Karl Henrik Edström.

– I musikskolan spelade jag inte så mycket folkmusik precis. Det kom senare när jag började spela på gehör tillsammans med pappa.

– Vi började väl spela till dans 1970, minns Göran som några år senare började på en danskurs i Flen.

Då fick han kontakt med Flensbygdens folkdansgille som var i behov av spelmansmusik vid sina danskurser.

– Ja, det var väl så det började en gång, säger Göran som spelat med Flens folkdanslag sedan 1976.

I dag har far och son Ståhl samlat på sig en omfattande repertoar, minst ett hundratal låtar, en del av dem egna kompositioner.

Bandspelaren laddad

– Vi lyssnar mycket på radion och pappa har alltid bandspelaren laddad och klar för inspelning. Vi har nog ett par hundra kassettband i samlingen, berättar Göran när han tillsammans med Sven bjuder på ett helt knippe av melodier med hambo, schottis och mazurka.

Ett av styckena som spelas in den här kvällen, är hambon "För hennes skull".

– Den är vi nog ensamma om att spela, säger Göran.

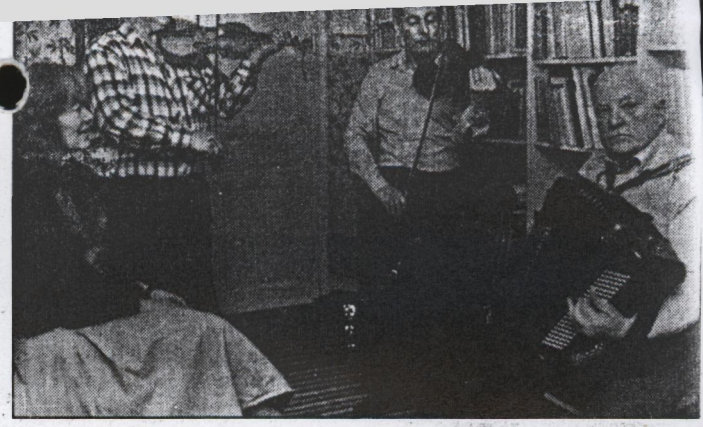

Inspelningsdags för spelmännen Gösta Karlsson, Göran Ståhl och Sven Ståhl medan Anita Hedlund lyssnar.

Framsynta spelmän räddade visskatt

När Sörmlands spelmansförbund bildades år 1924 i Malmköping var det av en grupp framsynta spelmän.

På första mötet bestämdes nämligen att förbundet skulle upprätta ett visarkiv.

– Det var ett mycket klokt beslut, säger Anita Hedlund, en av medlemmarna, när hon visar runt i Gustaf Wetterstugan i Malmköping, förbundets hjärta och fasta punkt.

Där i den rödtimrade stugan, som ligger i anslutning till hembygdsgården, förvarar spelmansförbundet sedan åtta år tillbaka mängder av dokument över den sörmländska folkmusiken.

– Här i Gustaf Wetterstugan har vi inte bara uppteckнade visor utan också nedtecknade lekar, gåtor och ordstäv.

– Omkring 600 sörmländska visor finns samlade och även en del material från andra delar av Sverige. Till det kommer också en hel rad bandinspelningar. Vi har väl minst 100 timmar inspelade.

För brandriskens skull förvaras kopiorna i Gustaf Wetterstugan. Originalmaterialet finns på annan brandsäker plats.

Innan spelmansförbundet fick ta hand om Gustaf Wetterstugan fanns allt samlat material utspritt bland medlemmarna runt om i länet.

Frivilliga krafter rustade

Men i och med att spelmansförbundet den 2 augusti 1982 fick ta över en av de röda stugorna, som under många år stått oanvänd vid Hembygdsgården, kunde allt samlas under ett tak.

Under en intensiv vecka arbetade frivilliga krafter med att rusta stugan. Det var ett arbete som för övrigt fortsatte ytterligare lång tid, innan det ett par år senare var dags för högtidlig invigning med klippning av band och tal av landshövdingen.

Cirkeln var på så sätt sluten, eftersom förbundet en gång bildades i Malmköping. En av de drivande krafterna bakom var spelmannen Gustaf Wetter, som givit namn åt stugan.

En av dem som flitigt tecknade ned visor var Olov Andersson som i början av 1930-talet reste runt i landskapet. Han hade för övrigt innan dess gjort klart ett stort verk kallat Svenska låtar.

– Han var egentligen ovillig att resa ut igen, berättar Anita Hedlund. Men resultatet av uppteckningarna blev imponerande, 1001 sörmländska låtar fick han ihop. Alltsammans uppdelat sockenvis.

En annan känd uppteckнare under 1930-talet var Nils Doncker, rektor vid Åsa folkhögskola.

– Han har tecknat ned visor från främst mellersta Sörmland och allt skrev han för hand. Inget finns tryckt utan vi har kopior på handskriften.

Oskattbara värden

Den person som i slutet av 1800-talet samlade in oskattbara värden var metallarbetaren Gustav Eriksson i Härad. Han använde sin fritid till att resa runt och teckna ned lekar, gåtor och gamla ordstäv, dock ingen musik.

– Hela hans liv kretsade kring detta nedtecknande och han betraktades nog av omgivningen som något av en galning.

Kvällens inspelning med Göran och Sven Ståhl samt Gösta Karlsson hör dock inte till de vanligare.

– Tyvärr hör människor sällan eller aldrig av sig och vill komma hit och berätta. I stället är det mest tillfälligheter som avgör. Någon av oss i spelmansförbundet är ute och då kan ett och annat av intresse komma upp.

– Däremot droppar det in bidrag litet då och då från privatpersoner som kanske hittat noter och vistexter bland kvarlåtenskapen.

Efter framlidne Gustaf Wetters änka har man för en tid sedan också fått både hans spelmansdräkt, fioler, fotografier och annan kvarlåtenskap från hans musikliv.

Levande arkiv

Spelmansförbundets arkiv är med andra ord en verksamhet som lever.

Spelmansförbundets arkiv är på sitt sätt också *unikt* eftersom det inte finns *något* motsvarande i något *annat* landskap i Sverige som har uppteckningar av så pass tidigt datum.